

Temat numeru: Zabytkowy Park Dyrekcyjny w Białowieży po rewitalizacji

Park Dyrekcyjny w Białowieży powstał ok. 1890 r. według projektu polskiego ogrodnika-planisty Waleriana Kronenberga. Zaprojektowany został w stylu krajobrazowym. Obszar parku znajduje się pod ochroną Wojewódzkiego Podlaskiego Konserwatora Zabytków i wpisany jest do Rejestru Zabytków.

Więcej przeczytaj Państwo na stronach 8-9.

W numerze:

Od redakcji s. 2
Wójt Informuje s. 2
Nekrolog s. 3
Co słysać w powiecie s. 3-4
Zamczysko - zamek z "białą wieżą", którego nie było s. 4-6
Ogłoszenie s. 6
Zaproszenie na turniej s. 7
Zabytkowy Park Dyrekcyjny po rewitalizacji s. 8-9
Stanowisko Rady Gminy Białowieża w sprawie Obiektu Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO Puszcza Białowieska s. 9-12
Młodzi poeci s. 12-14
Informacje Białowieskiego Ośrodka Kultury s. 14-15
Godziny pracy biblioteki w marcu s. 15
Trwają prace nad Planem Zarządzania Obiektem UNESCO "Puszcza Białowieska" s. 15-16
Szlak Dębów Królewskich zaprasza s. 16-17
Turystyka konferencyjna w Białowieży s. 17-18
Nasi oldboye walczyli w Spale s. 18
Kalendarz wydarzeń w Białowieży w 2023 roku s. 19
Ogłoszenia s. 20

Ważne telefony:

Urząd Gminy 85 681 24 87
Białowieski Ośrodek Kultury 85 681 24 60
Biblioteka 85 681 23 95
Nadleśnictwo Białowieża 85 681 24 05
Muzeum Przyrodniczo-Leśne BPN 85 681 22 75
Ośrodek Zdrowia 85 667 24 68
Policja 85 670 41 15
Straż Graniczna 85 685 46 20
Zespół Szkolno Przedszkolny 85 681 23 97
Technikum Leśne w Białowieży 85 681 24 04
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 85 681 26 97
Przedszkole 85 681 23 97 w 61
Stomatolog 604874917

Drodzy Czytelnicy,

Lutowy numer naszego czasopisma jest wyjątkowo bogaty w treści.

Profesor Bogumiła Jędrzejewska rozpoczęła nowy cykl historyczny. Materiał niezwykle ciekawy i to nie tylko dla tych, którzy oprowadzają wycieczki.

Polecam szczególnie wiersze naszych młodych poetów z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Białowieży, którzy brali udział w Wojewódzkim Konkursie Literackim „Wiersze z szuflady”. Ogromnie się cieszę, że tak zdolna młodzież uczęszcza do naszej placówki. Serdecznie gratuluję!

Dużo jest również materiałów z Białowieskiego Ośrodka Kultury. W tym kalendarz imprez na 2023 rok. Miejmy nadzieję, że wszystkie zaplanowane wydarzenia będą mogły odbyć się bez żadnych przeszkód.

Zachęcam także do wsparcia 1,5 % podatku naszej jednostki OSP. Informację jak to zrobić, znajdą Państwo na ostatniej stronie naszego miesięcznika.

Życzę miłej lektury.

Z poważaniem

Mateusz Damian Gutowski
Redaktor naczelny "Głosu Białowieży"

Drodzy Mieszkańcy,

Podczas sesji Rady Gminy Białowieży, która odbyła się 15 lutego, uchwalone zostało „Stanowisko Rady Gminy Białowieża w sprawie Obiektu Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO Puszcza Białowieska”. Jego treść znajdą Państwo w bieżącym wydaniu Głosu Białowieży.

24 lutego wziąłem udział w zebraniu sprawozdawczym Ochotniczej Straży Pożarnej w Białowieży. W spotkaniu wziął udział także komendant Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Hajnówce, st. bryg. Piotr Koszczuk wraz ze współpracownikami. Dziękuję naszym druhom i druhom za liczne przybycie oraz za ogromną pracę, którą wykonują na rzecz naszego bezpieczeństwa.

Po spotkaniu udało nam się zebrać 1250 zł dla Michała Łuksza, strażaka, a także Prezesa OSP Olchówka, który uległ wypadkowi, skutkiem którego były obrażenia kręgosłupa i śpiączka. W powocie do zdrowia Michałowi potrzebna jest długa i kosztowna rehabilitacja.

Wszystkich kibiców piłki siatkowej zapraszam na turniej o Puchar Wójta Gminy Białowieża w piłce siatkowej, który odbędzie się 11 marca w sali Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Białowieży.

Z wyrazami szacunku

Albert Waldemar Litwinowicz
Wójt Gminy Białowieża

„Nikt nie umiera na ziemi, dopóki żyje w sercach tych, którzy zostają”

Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość,
że odszedł nasz serdeczny Kolega, Leśnik

Ś.P. Przemysław Malzahn

Emerytowany leśniczy w Nadleśnictwie Białowieża

Brać leśna straciła oddanego leśnika, któremu na sercu zawsze leżało dobro Puszczy Białowieskiej. W trakcie swojej codziennej pracy udawał, że leśnictwo było Jego pasją. Rodzinie i najbliższym przekazuję wyrazy najszczerzego współczucia i żalu z powodu utraty tak wspaniałego, życzliwego i dobrego człowieka.

Wieczny odpoczynek racz Mu dać Panie!

Dyrektor

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

Andrzej Józef Nowak

wraz z pracownikami.

Sprawy samorządowe

Co słyhać w powiecie?

**25 stycznia zostałem po-
wołany przez Artura Kosic-
kiego, Marszałka
Województwa Podlaskie-
go, do zespołu roboczego
do przeprowadzenia anali-
zy wielokryterialnej przed-
stawionych propozycji
przebiegu ścieżki rowerowej na odcinku Bia-
łowieża-Hajnówka.**

W skład zespołu wchodzi również: Bogumiła Jędrzejewska (Białowieskie Stowarzyszenie Dziedzictwa Puszczy Białowieskiej), Rafał Kowalczyk (Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży), Krzysztof Niedziałkowski (Instytut Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie), Tomasz Borowik (Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży), Adam Kiczuk (RDLP w Białymstoku), Barbara Głowacz (RDLP w Białymstoku), Lucyna Grygoruk-Smuktunowicz (Wójt Gminy Hajnówka), Remigiusz Czygier (PZDW w Białymstoku), Katarzyna Kopiejczyk (Białowieski park Narodowy).

Do zadań zespołu należy:

1. Opracowanie koncepcji przebiegu wariantów ścieżki rowerowej na odcinku Hajnówka-Białowieża.
2. Analiza i ocena pod względem merytorycznym proponowanych wariantów przebiegu ścieżki rowerowej na odcinku Hajnówka-Białowieża uwzględniającej wpływy inwestycji na obszary przyrodniczo cenne, wpływ na środowisko, oczekiwania turystów, oczekiwania mieszkańców gminy Hajnówka i gminy Białowieża.
3. Wybór trzech wariantów przebiegu ścieżki rowerowej w kontekście wymogu uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
4. Przygotowanie „Informacji o wyniku prac zespołu” zawierającej opis zaproponowanych trzech wariantów przebiegu ścieżki rowerowej Hajnówka-Białowieża wraz z załącznikiem graficznym określającym przewidywany przebieg wybranych wariantów ścieżki oraz przewidywanych obszar, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie.

14 lutego wziąłem udział w spotkaniu

w sprawie Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, realizowanego w ramach Polskiego Ładu, do którego wnioski składać mogą gminy, powiaty oraz województwa. Założenia programu prezentował senator Jacek Bogucki oraz Jacek Chanko i Izabela Romanowska z BGK.

Zachęcam wszystkich do kontaktu i zgłaszania spraw związanych z działalnością Starostwa

Powiatowego w Hajnówce pod numerem 507859617 lub emailiem mateusz.gutowski1985@gmail.com. Jestem do Państwa dyspozycji.

•
Mateusz Damian Gutowski
Radny Powiatu Hajnowskiego

Trochę historii

Zamczysko – "zamek z białą wieżą", którego nie było

Białowieża przez ponad 400 lat rozwijała się jako osada wokół kolejnych dworów królów Polski i wielkich książąt litewskich panujących w latach 1386-1795. Pamięć i tradycja królewskiej przeszłości Białowieży przetrwała długo po upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Nawet pod zaborami w XIX wieku carowie Imperium Rosyjskiego traktowali Białowieżę w sposób szczególny, aby wpisać się w monarchistyczną historię Puszczy Białowieskiej i legitymizować swoje nad nią władanie. Niestety także po to, aby zatrzeć historię królewskiej Białowieży. Z drugiej strony to właśnie w okresie ponad 120-letniej niewoli Białowieża i Puszcza Białowieska z żubrem stały się dla polskich pisarzy, poetów i artystów symbolem utraconej świetności państwa. Sprzyjało to tworzeniu legend, często tak samo odległych od faktów, jak rosyjskie "poprawianie" historii, ale idące w przeciwną stronę: upiększania i mitologizowania "zamków z białymi wieżami" rzekomo istniejących tu w czasach Rzeczypospolitej.

Warto zatem sięgnąć do źródeł: badań archiwalnych i archeologicznych, które w ostatnich 20 latach przyniosły wiele nowych informacji o królewskich dworach w Białowieży. Jednak zanim w kolejnych artykułach przejdę do chronologicznej prezentacji dworów, należałoby – dla oczyszczenia pola rozważań – zacząć od "zamków", których tu nigdy nie było.

Błędem najczęściej powielanym jest lokowanie królewskiej rezydencji w uroczysku Zamczysko (oddział 281A w Nadleśnictwie Białowieża). Legenda ta powstała dopiero w XIX wieku. Po raz pierwszy została zapisana (a może wymyślona) przez Juliusza Brinckena w jego francuskojęzycznej książce *"Memoire descriptive sur la forest imperiale de Białowieża en Lithuanie"* (Warszawa, 1826). Brincken tak opisał Za-

mczysko: *"Jest więcej niż prawdopodobne, że dawniej w tym miejscu znajdował się pałac myśliwski polskich królów i że zamek ten – mając białe wieże – dał nazwę miejscowości i całej Puszczy. Liczne wojny, jakie toczyły się w tym kraju, zniszczyły ruiny tego pałacu. Mimo to obserwuje się jeszcze, że borsuki wyrzucają niekiedy ze swoich nor resztki murów, a nawet resztki naczyń"*.

Te rewelacje Brinckena już w 1830 r. zdemontował w *"Dzienniku Powszechnym Krajowym"* nadleśny Puszczy Białowieskiej Eugeniusz de Ronke, pisząc, iż *"uroczysko, które pospólstwo Zamczyskiem nazywa, jest miejsce mogił, może jeszcze pogańskich, o czym przekonaliśmy się, rozkopując ten wzgórek w 1825 r. w obecności J. W. Bobiatyńskiego, gubernatora grodzieńskiego. Znaleźliśmy w nim w wielkiej liczbie kości ludzi regularnie pochowanych, a pod głową każdego mały garnuszek. Mimo jednak wszystkich poszukiwań, nie znaleźliśmy tam żadnych śladów muru ani naczyń tłuczonych"*.

Legenda o zamku bardziej jednak rozpalała wyobraźnię, niż fakt odkrycia pradawnego cmentarza. W 1882 r. Zamczysko zwiedzili Zygmunt Gloger i Henryk Sienkiewicz. 20 lat później Gloger tak wspominał miejsce, do którego zostali zaprowadzeni przez mieszkańców Bud: *"Kamienie, wyglądające spod nasypu, wskazywały ślad fundamentów, niemałe zagłębienie pośrodku dowodziło zawałonej niegdyś piwnicy, a w odgrzebanej świeżo ziemi czerwieniły się szczątki cegieł i piecysk"* ("Białowieża w albumie", Warszawa 1903).

Jeszcze bardziej poetycko przedstawiła Zamczysko Eliza Orzeszkowa po pobytach w Puszczy Białowieskiej w latach 1898-1900, w napisanej wspólnie z Tadeuszem Grabowskim (pseud. Juliusz Romski) powieści *"Ad astra. Dwugłos"* (Warszawa, 1904). Ostatni rozdział pt.

"Na Zamczysku", pióra Orzeszkowej, opisuje bohaterkę książki Sewerynę Zdrojowską, która *"siedzi na ociosanym kamieniu, niegdyś może ozdobie książęcych albo królewskich krużganków a dookoła niej leżały odłamy cegieł, metali, form architektonicznych, które przed wiekami tkwiły w wyniosłym gmachu potęgi i chwały"*. Eliza Orzeszkowa była świadoma, że tworzy legendę daleką od faktów, bowiem w prywatnym liście do Marii Konopnickiej pisała, że na uroczysku Zamczysku widziała *"mogiły"*, z których niedawno wydobyto *"broń i ławnice Jaćwingów"*.

Wreszcie Georgij Karcov w rosyjskojęzycznym dziele "Puszcza Białowieska" (Petersburg, 1903) nakreślił "jedynie słuszną" wersję przeszłości Puszczy Białowieskiej w duchu rosyjskiej historiografii. O Zamczysku podał on wymyślane "konkrety": *"Na przyjazd Batorego do Puszczy został wzniesiony nowy zamek niedaleko Starej Białowieży, gdzie stał dom Zygmunta I, prawdopodobnie z tego powodu całą tę okolicę zaczęto nazywać Zamczyskiem. Zamek Batorego, zgodnie z ówczesnym zwyczajem, miał białe wieże – Biała Wiaga, od nich, jak od dworu Zygmunta, niektórzy zaczęli wywodzić nazwę Puszczy. W dzisiejszym oddziale 281 zachowały się jeszcze ślady jakiejś kamiennej budowli."*

W XX wieku błąd o istnieniu "zamku" na Zamczysku utrwalił się powszechnie i wszedł do wielu przewodników turystycznych i opisów Puszczy.

W 2003 r. nowoczesne badania archeologiczne, przeprowadzone pod kierunkiem Dariusza Krasnodębskiego przez zespół z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie i Instytutu Biologii Ssaków PAN w Białowieży, ujawniły prawdziwą funkcję uroczyska Zamczysko i jego datowanie. Było to wczesnośredniowieczne cmentarzysko płaskie (a więc nie kurhanowe) z grobami w obstawach z głazów i pokrytych kamiennym brukiem (Ryc. 1).

Podczas badań odkryto dwa groby: półtorarocznego dziecka i ok. 10-12-letniej dziewczynki. Datowanie radiowęglowe pozwoliło określić okres pochówków na 2. połowę XI i początek XII wieku. Przy szczątkach dziewczynki odnaleziono kabłączki skroniowe z miedzi z domieszkami srebra, cynku i ołowiu (Ryc. 2). Były to kobiece i dziewczęce ozdoby przyszywane do opaski na głowie. Odkryto także fragmenty ceramiki: m.in. niewielkiego, ręcznie lepionego garnuszka przy szczątkach dziewczynki. W naczyniach tych, we-

dle ówczesnego zwyczaju, umieszczano pożywienie dla zmarłych.

Ryc. 1. Fragment kamiennego bruku nad grobem dziecka na Zamczysku odsłonięty we wrześniu 2003 r. **Fot.** Dariusz Krasnodębski.

Cmentarzysko na Zamczysku miało formę typową dla dobrze opisanych i szeroko znanych wczesnośredniowiecznych cmentarzysk mazowieckich, których zasięg geograficzny sięga nawet dalej na wschód, na tereny dzisiejszej zachodniej Białorusi. Puszcza Białowieska leżała w szerokiej strefie mieszania się wpływów kulturowych i zapewne etnicznych zachodnio- i wschodniosłowiańskich (mazowieckich i dregowickich). Cmentarzyska kurhanowe (Szczekotowo, Jelonka) to wschodniosłowiańskie formy grobów.

Ryc. 2. Kabłączki skroniowe o średnicy 2-2,5 cm, znalezione przy pochówku dziewczynki na Zamczysku. **Fot.** Dariusz Krasnodębski.

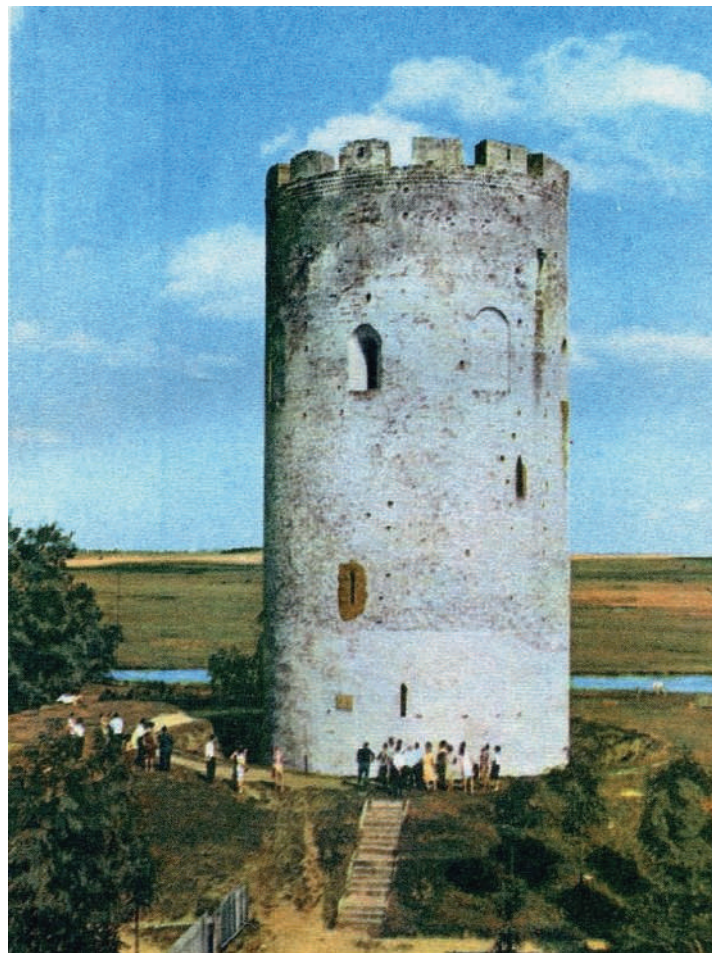
Nie trzeba wyjaśniać, że podczas badań w 2003 r. nie znaleziono na Zamczysku pozosta-

łości budowli, a to co odkryto doskonale potwierdza wyniki rozkopywania tego miejsca w 1825 r.: *"kości ludzi regularnie pochowanych, a pod głową każdego mały garnuszek"*. Łatwo teraz wyjaśnić, skąd wzięła się legenda o zamku. Wielkie nagromadzenie głazów i kamienne bruki na grobach, widoczne jeszcze w połowie XIX wieku – zanim je masowo wywożono do budowy pałacu carskiego, a potem na brukowanie drogi Hajnówka–Świnoroje – musiały sprawiać wrażenie rozwaliska jakiejś potężnej budowli...

A białe wieże? Te po prostu wymyślono.

Wspomnieć tu warto o drugiej fałszywej teorii "białej wieży", na szczęście krótkotrwałej. Po 1945 r., kiedy granica między Polską i ZSRS rozdzieliła Puszcę Białowieską, a Białowieża pozostała po polskiej stronie granicy, propaganda sowiecka stworzyła nową legendę "białej wieży", od której rzekomo miały pochodzić nazwy Białowieży i Puszczy Białowieskiej. W Kamieńcu stoi ceglana wieża obronna typu donżon (fr. donjon) zbudowana w latach 1271-1288 z polecenia księcia wołyńskiego Włodzimierza Iwana Wasylkowicza. Broniła ona grodu kamienieckiego, zbudowanego w puszczy, która kilka wieków później została nazwana Puszcza Kamieniecką.

Wspomniany tu Georgij Karcov napisał bałamutnie: *"jest w pełni wiarygodne, że Włodzimierz Wasylkowicz, wznosząc swą stolicę – Kamieniec – w środku Puszczy, chronił ją dla siebie"*. I choć ani Kamieniec ani kamieniecka *basznia* z Białowieżą i Puszcza Białowieską nie miały nic wspólnego, lokalne władze sowieckie zdecydowały, aby w 1950 r. pomalować ją na biało (Ryc. 3). Przemalowana wieża jeszcze w końcu lat 60. XX wieku udawała "staroruskie początki" ochrony Puszczy Białowieskiej. Szczęśliwie jednak rozsądek wygrał z propagandą i bezcenny średniowieczny zabytek, jakim jest kamieniecki donżon, oczyszczono z białej farby, odrestaurowano i obecnie upowszechnia się jego prawdziwą historię.

Ryc. 3. Unikalne zdjęcie średniowiecznej wieży obronnej w Kamieńcu (Białoruś) z 1967 r., kiedy – przemalowana na biało – miała udawać "białą wieżę". **Fot.** <https://poshyk.info/kameneckaya-bashnya/>

Wiele historycznych miejsc ma swoje baśnie i legendy. Jednak powinny one pozostać właśnie tym – baśniami i legendami, jasno oddzielonymi od faktów. Zamczysko jest cmentarzyskiem z XI-XII wieku. Wieża w Kamieńcu jest budowlą obronną z XIII wieku. A dwory wielkich książąt litewskich i królów polskich? Powstawały, zmieniały się i trwały w innych czasach i innych miejscach Puszczy Białowieskiej.

•
Bogumiła Jędrzejewska

OGŁOSZENIE

Nadleśnictwo Białowieża jest zainteresowane zakupem lasów oraz gruntów przeznaczonych do zalesienia.

Osoby zainteresowane sprzedażą lasu zapraszamy do kontaktu:

- na adres e-mail: bialowieza@bialystok.lasy.gov.pl;

- tel.: (85) 681 24 05.

ORGANIZATOR

URZĄD GMINY BIAŁOWIEŻA

PARTNERZY

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY W BIAŁOWIEŻY

BIAŁOWIESKI OŚRODEK KULTURY

GINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

TURNIEJ O PUCHAR WÓJTA GMINY BIAŁOWIEŻA W PIŁCE SIATKOWEJ

11.03.2023 (SOBOTA),
GODZ. 9.30

SALA ZESPOŁU SZKOLNO-PRZEDSZKOLNEGO W
BIAŁOWIEŻY

KOLEJNOŚĆ SPOTKAŃ:

- 1. ŻUBR BIAŁOWIEŻA (OLDBOYE)-PODLASZE NAREWKA (OLDBOYE) ●
- 2. SGA ALTO HAJNÓWKA (OLDBOYE)-TL BIAŁOWIEŻA ●
- 3. ŻUBR BIAŁOWIEŻA (OLDBOYE)-TL BIAŁOWIEŻA ●
- 4. SGA ALTO HAJNÓWKA (OLDBOYE)-PODLASZE NAREWKA (OLDBOYE) ●
- 5. PODLASZE NAREWKA (OLDBOYE)-TL BIAŁOWIEŻA ●
- 6. ŻUBR BIAŁOWIEŻA (OLDBOYE)- SGA ALTO HAJNÓWKA (OLDBOYE) ●

Zabytkowy Park Dyrekcyjny w Białowieży po rewitalizacji

Park Dyrekcyjny w Białowieży powstał ok. 1890 r. według projektu polskiego ogrodnika-planisty Waleriana Kronenberga. Zaprojektowany został w stylu krajobrazowym. Obszar parku znajduje się pod ochroną Wojewódzkiego Podlaskiego Konserwatora Zabytków i wpisany jest do Rejestru Zabytków.

Pierwszym etapem rewitalizacji przeprowadzonej przez Nadleśnictwo Białowieża była szczegółowa inwentaryzacja dendrologiczna wraz z wstępną oceną zdrowotną drzewostanu. Sporządzona została na podstawie oględzin w terenie w październiku 2021 roku. W ramach inwentaryzacji dokonano szczegółowych pomiarów drzew i krzewów rosnących na obszarze parku oraz oceniono ich stan zdrowotny, skład gatunkowy i wiek drzew. Na terenie parku występują szczególnie cenne historyczne nasadzenia, wśród których należy wymienić gatunki: modrzew syberyjski (*Larix sibirica*), grab pospolity (*Carpinus betulus*), buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*), wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*).

Do rzadkich gatunków należą: orzech szary (*Juglans cinerea*), topola balsamiczna (*Populus balsamifera*) oraz klon tatarski (*Acer tataricum*).

W celu ochrony walorów przyrodniczych i historycznych obiektu, a nade wszystkim w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom parku, zabezpieczono istniejącą szatę roślinną przed dalszą degradacją. W rewitalizacji przewidziano prace pielęgnacyjne ograniczające się zasadniczo do przeprowadzenia cięć sanitarnych polegających na zdjęciu posuszu. Celem cięć sanitarnych jest poprawa sanitarnego stanu lasu, zapobieganie samoistnemu odpadaniu suchych pędów, konarów i gałęzi.

Do prac pielęgnacyjnych, które wykonano należy zaliczyć wiązania w koronie drzew, zapewniające wzmocnienie konarów i nie dopuszczające do ich rozłamania, a tym samym poprawę bezpieczeństwa na terenie obiektu. Usunięto również drzewa martwe, uszkodzone, nie rokujące szans na przeżycie bądź zagrażające bezpieczeństwu publicznemu. Pniaki po wyciętych drzewach pozostawiono do naturalnego rozkładu. Ponadto wycięte został podrost i siewki gatunków inwazyjnych. Wyznaczono strefy pielęgnacji runa, tj. strefa do regularnego koszenia oraz strefa o ograniczonej ingerencji (usuwanie jedynie gatunków niepożądanych np. jeżyna, pokrzywa, samosiewy, odrosty). Zastosowano cięcia wycofujące koronę „Retrenchment pruning”, czyli cięcia obniżające zamierającą koronę z użyciem techniki obłamywania zamierających gałęzi z zachowaniem efektu naturalnego starzenia się.

Szata roślinna ma istotny wpływ na odbiór wizualny parku. Stanowi jego wykończenie i niejednokrotnie nadaje danemu miejscu specyficzny charakter. W związku z tym wykonano nasadzenia nowych drzew w celu uzupełnienia ubytków w drzewostanie wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz w formie pojedynczych uzupełnień drzew w wolnych przestrzeniach i uzupełnień w strefie leśnej. Posadzono takie rodzime gatunki drzew, jak: grab pospolity, buk zwyczajny, modrzew europejski, lipa drobnolistna, olcha szara. Łącznie dosadzono 46 sztuk drzew.

Dodatkowym działaniem Nadleśnictwa Białowieża było zburzenie starych budynków za internatem Technikum Leśnego w Białowieży, uporządkowanie terenu, gdzie docelowo powsta-

nie sad drzew owocowych.

Mamy nadzieję, że sfinalizowane prace rewitalizacyjne zabytkowego Parku Dyrekcyjnego w Białowieży wpłyną na zwiększony ruch turystyczny, a sam park stanie się miejscem odpoczynku i rekreacji.

Realizacja prac możliwa była dzięki wsparciu Pana Andrzeja Józefa Nowaka, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych

w Białymstoku. Dzięki jego inicjatywie i staraniom zostały przyznane środki na rewitalizację parku, który stał się atrakcją turystyczną dla odwiedzających nas turystów, uczniów Technikum Leśnego w Białowieży oraz lokalnej społeczności.

Nadleśnictwo Białowieża

Stanowisko Rady Gminy Białowieża w sprawie Obiektu Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO Puszcza Białowieska

Szanowny Panie Ministrze,

Radni Gminy Białowieża zapoznali się z odpowiedzią Pana Ministra skierowaną w dniu 28 października 2022 r. na ręce Przewodniczącego Rady Gminy Białowieża, Pana Włodzimierza Wołkowickiego.

Pańska odpowiedź była reakcją na pismo skierowane do Pana w dniu 16 września 2022 r. Mijają kolejne miesiące, a radni Gminy Białowieża nadal nie otrzymali żadnych konkretnych odpowiedzi, wyjaśnień. Dotychczasowa korespondencja ze strony Ministerstwa ma w naszej ocenie charakter wyłącznie informacyjny i nie wskazuje na wolę i zamiar do wyjścia naprzeciw potrzebom mieszkańców naszej gminy. Odpowiedzi Ministerstwa zawierają zwroty w stylu: „W związku z powyższym, łączna odpowiedź na zgłaszane postulaty będzie udzielona pismem, ..., niezwłocznie po zakończeniu konsultacji i uzgodnień,...”, bądź „...dotyczący pozyskania i sprzedaży mieszkańcom Gminy Białowieża drewna opałowego, został 1 czerwca 2022 r. udostępniony do Lasów Państwowych celem stosownej realizacji, w ramach posiadanych możliwości prawnych i gospodarczych”.

By usprawiedliwić taką opieszałość Ministerstwo powołuje się – co prawda tylko w kwestii drewna – na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie. Jednak zwracamy stanowczo uwagę na to, że kwestie ochrony przyrody czy kwestie międzynarodowych zobowiązań Państwa Rzeczpospolitej Polskiej czy to w związku z realizacją Dyrektyw Unijnych, czy wytycznych UNESCO-Komitetu Światowego Dziedzictwa nie zwalniają rządu RP z wykonywania postanowień Konstytucji RP (a w szczególności Art. Art.: 5, 30, 31, 32 ust. 1) w zakresie troski o jej mieszkańców.

Przypominamy, że poruszane przez nas

kwestie istotne dla naszego bytu były przedmiotem podpisania porozumienia z ministrem - przedstawicielem polskiego rządu w dniu 04 lipca 1996 r. Porozumienie sygnowane przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Wojewodę Białostockiego, Dyrektora Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Przewodniczącego Rady Gminy Białowieża, Wójta Gminy Białowieża, Przewodniczącego Rady Gminy Narewka i Wójta Gminy Narewka. Najważniejszymi kwestiami dla mieszkańców naszych gmin była w tamtym czasie dostępność do zasobów drewna i runa leśnego w Puszczy. O ile ta druga kwestia została wyjaśniona i rozwiązana w sposób dla nas do przyjęcia, o tyle pierwsza – dostępność drewna, a szczególnie opałowego w ostatnich siedmiu latach uległa istotnemu pogorszeniu – pozbawiając w praktyce mieszkańców tego surowca. Drewno musimy importować, mimo że za naszymi płotami gnije go kilka milionów metrów sześciennych.

Odpowiedzi, które dotąd otrzymywaliśmy w żaden sposób problemu nie załatwiały z myślą o mieszkańcach – natomiast wychodziły wyłącznie naprzeciw środowiskom dążącym do wyrugowania z Puszczy działalności gospodarczej a szczególnie gospodarki leśnej. Pozostawia się nam mieszkańcom łaskawie możliwość obsługi ruchu turystycznego... pod warunkiem „określenia wspólnej wizji i skoordynowania działań w tym zakresie” w ramach Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa i to na przykładzie Wysp Galapagos.

Problem zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa w Puszczy Białowieskiej nie jest nowy. Już w 2004 r. Misja UNESCO/IUCN zalecała rządowi polskiemu (z materiałów Białowieckiego Parku Narodowego w ramach

przygotowywania „Wniosku renomacyjnego” 2012 r.):

§Przeanalizować możliwości powiększenia Obiektu (w Polsce przez włączenie całego obszaru parku narodowego oraz rezerwatów przyrody z wartościowymi starodrzewiami);

§Utworzyć ciało zarządzające o takiej samej strukturze dla obydwu Stron, tak aby traktować cały obiekt jako jedną jednostkę podlegającą wspólnemu planowaniu i zarządzaniu, gdzie główne cele to: ochrona starodrzewi i ich naturalnej dynamiki oraz tam gdzie to możliwe promowanie zrównoważonej turystyki

§Ocenić możliwości redukcji negatywnego wpływu płotu granicznego jako ekologicznej bariery; administracji, edukacji oraz nauki jednak nie przedstawiają wartości Światowego Dziedzictwa;

§Ułatwić oraz wspierać współpracę transgraniczną na poziomie administracji lokalnych, administracji obszarów chronionych, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych;

§Włączyć organizacje międzynarodowe (np. UNESCO i IUCN) oraz zapewnić wsparcie finansowe dla zagadnień wykraczających poza możliwości Polski i Białorusi.

§Utworzyć ciało zarządzające lub wspólną strukturę zarządzającą dla obu Państw – Stron tak, aby uwzględniać cały Obiekt jako jedną jednostkę, z jednolitym planowaniem i gospodarowaniem gdzie głównym celem będzie ochrona starodrzewi i ich naturalnej dynamiki.

§Przeanalizować możliwości zmniejszenia negatywnego wpływu płotu granicznego jako ekologicznej bariery, zwłaszcza dla zwierząt kopytnych i innych ssaków.

§Zachęca Państwa – Strony do nadania pierwszeństwa wdrożeniu wszystkich rekomendacji uwzględnionych w raporcie z misji.

Kolejne Misje w latach 2005-2009 nie tylko podtrzymywały te zalecenia, ale także uzupełniały o kolejne wnioski. Co ciekawe zbieżne one były z wnioskami, sugestiami kierowanymi do władz Polski przez niektóre organizacje pozarządowe – nie zważające na radykalne zmiany w sposobie gospodarowania w lasach Puszczy Białowiejskiej.

W 2010 r. powstała koncepcja będąca jakby ucieczką do przodu, uwzględniającą w znacznym zakresie wnioski kolejnych Misji przygotowania „Wniosku renomacyjnego Transgranicznego OŚD Białowieża Forest”. **Niestety**

w ramach opracowywania wniosku oraz zarysu planu zarządzania Dobra nie przeprowadzono w rzeczywistości konsultacji z mieszkańcami regionu (było tylko jedno spotkanie informacyjne z wójtami w 2013 r.).

Zwracamy z całym naciskiem uwagę na fakt wykazany w roku 2017 w piśmie Ministra Środowiska z dnia 11-08-2017 r., znak DOP-WPN.070.32.2017.ZK / 435862.1154209.876890, podpisanym z upoważnienia Ministra przez Podsekretarza Stanu, Andrzeja Koniecznego. W odpowiedzi na interpelację posłów do Sejmu RP Podsekretarz Stanu wyjaśnia: „że decyzja Komitetu Światowego Dziedzictwa w sprawie Puszczy Białowiejskiej nie została opublikowana i w związku z tym nie jest obowiązująca.”

W piśmie z dnia 24-07-2019 r., znak DL-WGL.051.22.2019.PK, Pani Małgorzata Golińska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska potwierdziła brak konsultacji z mieszkańcami, pisząc: „Należy wskazać, że zgodnie z pkt. 123 Wytycznych operacyjnych do realizacji Konwencji [...], udział miejscowych społeczności w procesie przygotowywania wniosku jest kluczowy, gdyż umożliwia im przyjęcie współodpowiedzialności wraz z Państwem-Stroną za utrzymanie dobra. Pomimo niespełnienia ww. przesłanki Komitet Światowego Dziedzictwa w 2014 r. decyzją 38COM 8B.12 zmienił kryteria wpisu [...]. Jednakże, decyzję 38COM 8B.12 pomimo wskazanych uchybień uznaje się za decyzję obowiązującą”. Z treści pisma wynikało, że Ministerstwo prowadzi „działania w celu naprawy błędnych decyzji poprzedników”.

Minęły od tamtego czasu kolejne trzy lata, a my – mieszkańcy nadal żyjemy w niepewności - czy nasze wnioski, propozycje przekazywane w międzyczasie spotkają się z jakimkolwiek zrozumieniem ze strony władz krajowych oraz planistów. Wykonawca Planu Zarządzania Dobrem co prawda organizuje warsztaty tematyczne, w których możliwy jest udział mieszkańców, jednakże w składzie Komitetu Sterującego nie ma przedstawiciela miejscowych samorządów. W jego składzie jest trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych organizacji znacząco wspierających bardzo jednostronnie kwestie ochrony przyrody w Puszczy Białowiejskiej i nie ma żadnego przedstawiciela lokalnych samorządów. I wreszcie w kalendarzu na styczeń i początek lutego br. przewidziano spotkanie z Zarządcami, z przedstawicielami NGO i warsztaty naukowe. Nie ma

w nim przewidzianego nawet informacyjnego spotkania z wójtami, starostą i burmistrzem. Wykonawca Planu w kolejnych warsztatach przedkłada uczestnikom materiały, w których znajdują się sformułowania niezgodne ze stanem faktycznym, w tym opinią Rady Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Białowieńska – szczególnie opisując Obiekt jako „las naturalny o pierwotnym charakterze” informując, że grupa naukowych konsultantów realizatora zadania przyjęła to jako sformułowanie właściwe.

Biorąc to wszystko co wyżej pod uwagę stwierdzamy, że:

1. Trwająca procedura przygotowania oraz złożenia wniosku renominacyjnego i tworzenie Planu Zarządzania Dobrem odbieramy jako obchodzenie obowiązującego prawa w celu utworzenia w rzeczywistości na obszarze całej Puszczy Białowieńskiej Białowieckiego Parku Narodowego lub przynajmniej zasad prawa typowych dla takiej formy ochrony przyrody. Wyrażamy sprzeciw wobec obejmowania zasadami typowymi dla rezerwatów przyrody kolejnych obszarów Puszczy Białowieńskiej – tzw. 3 strefa Obiektu UNESCO.

2. W trwających obecnie pracach na projektem Planu Zarządzania nie dostrzegamy żadnych przesłanek, że wykonawca zamierza wykorzystać w celu wdrożenia zapisów Porozumienia z 04.07.1996 r. pomiędzy Ministerstwem, Wojewodą Podlaskim Dyrektorem DGLP, a przedstawicielami samorządów Białowieży i Narewki.

3. Kolejne reżimy ochronne wprowadzane na terenie Puszczy Białowieńskiej zabierają kolejne uprawnienia i możliwości korzystania z jej terenu mieszkańcom Puszczy (mieszkańcom całego regionu Puszczy Białowieńskiej również). Nakładanie się tych form ochrony powoduje, że w rzeczywistości część z nich się wzajemnie wyklucza, część uzupełnia, a sam obiekt przyrodniczy jest chroniony w ponad 200%. Dla samorządów są to wymierne straty finansowe – choćby z tytułu utraty 50% podatku leśnego w 2019 r. lesistość Gminy Białowieża wg GUS wynosiła 89,5% (las publiczne stanowiły 99,998% lasów w gminie). Tematem odrębnym jest to, że z podatku zwolnione są również placówki naukowe.

4. Z uwagi na ponad dwutysiącletnie, udokumentowane m.in. przez archeologów wykorzystywanie Puszczy Białowieńskiej przez człowieka wnioskujemy o poważne rozważenie przez Ministerstwo złożenia kolejnego wniosku renomina-

cyjnego uwzględniającego ten fakt z wyznaczeniem dużych obszarów Puszczy Białowieńskiej o światowych walorach „krajobrazu kulturowego”, czyli w oparciu o kryterium V (projektowane w zintegrowanym planie zarządzania obiektem UNESCO strefy 3 i 4).

5. Reżimy ochronne praktycznie eliminujące niemal do zera czynności gospodarcze na obszarze około 5/6 gminy znacznie zredukowały możliwość znajdowania pracy zarobkowej na terenie gminy. Twierdzenie, że jej źródłem może być obsługa ruchu turystycznego jest przy obowiązujących ograniczeniach ułudą i należy mieć świadomość, że nie każdy musi chcieć i mieć predyspozycje do takiej aktywności zawodowej, która na dodatek obciążona jest dużym ryzykiem (ograniczenia związane z pandemią, tworzeniem stref objętych zakazem ruchu – co obserwujemy od kilku lat).

6. Bez odpowiednich i systemowych dopłat gmina na terenie o szczególnych walorach przyrodniczych przy istniejących ograniczeniach z nie jest w stanie zabezpieczyć swoim mieszkańcom odpowiedniego poziomu życia i usług publicznych. Ubieganie się o środki w ramach rozmaitych konkursów jest w rzeczywistości loterią – zwłaszcza, że nasza gmina nie posiada rezerw finansowych, ani zbyt dużych zdolności kredytowych. Wszystkie prace publiczne – jeśli mamy być wizytówką kraju – muszą być wykonywane wzorcowo. Szczególnie dotyczy to korzystania z OZE, do którego w Unii Europejskiej zalicza się biomasę, w tym drewno.

7. Konieczne jest wdrożenie systemu rekompensat za ograniczenia związane z korzystaniem przez właścicieli z gruntów, które włączono do Sieci Natura 2000, w tym cele budowy siedlisk na gruntach dziedzicznych. Jeśli ograniczenia gospodarowania Puszczą mają wynikać z wytycznych UNESCO to również z tego tytułu należy przewidzieć rekompensaty dla mieszkańców regionu i samorządy lokalne z tego terenu.

8. Rewizji wymaga Plan Ochrony Białowieckiego Parku Narodowego, nota bene negatywnie zaopiniowany przez Radę Gminy, w zakresie wprowadzenia ograniczeń korzystania przez właścicieli ze swoich gruntów.

9. Wokół polan osadniczych (każdej wielkości) muszą być utworzone strefy swobodnego wykorzystania przez mieszkańców (strefy buforowe), także w zakresie pozyskiwania drewna na cele bytowe.

10. Drewno z drzew ścinanych w pasach bezpieczeństwa przy drogach publicznych, udostępnionych do ruchu publicznego oraz wszelkich tras turystycznych i rekreacyjnych powinno być przez zarządcę zagospodarowane i przeznaczone do sprzedaży na rynku lokalnym.

11. Nie zgadzamy się na likwidację którychkolwiek z istniejących obecnie szlaków turystycznych. Domagamy się przyspieszenia wykonania bezpiecznej ścieżki komunikacji rowerowej na trasie Białowieża Hajnówka w pobliżu istniejącej szosy – uważamy, że ma ona zapewnić bezpie-

czeństwo wszystkim użytkownikom, a w razie sytuacji losowych jak najszybsze dotarcie do poszkodowanych rowerzystów zespołom ratunkowym.

12. W ostateczności rozważamy – przy braku uwzględnienia naszych propozycji i to przy braku współpracy podmiotu przygotowującego projekt Planu Zarządzania Dobrem z samorządem gminnym możliwość wkroczenia na drogę arbitrażu.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Białowieży

Młodzi poeci

Uczniowie klas VI-VII wzięli udział w Wojewódzkim Konkursie Literackim „Wiersze z szuflady”.

Organizatorem konkursu była Szkoła Podstawowa nr 43 im. Simony Kossak w Białymstoku. Konkurs był przeznaczony dla uczniów klas II-VIII szkół podstawowych. Wydarzenie zostało objęte honorowymi patronatami Marszałka Województwa Podlaskiego oraz Prezydenta Miasta Białegostoku. Zadanie konkursowe polegało na napisaniu wiersza na dowolny temat.

Naszą szkołę reprezentowali:

kategoria uczniów klas V-VI

1. Estera Filimoniuk – „Moja przyjaciółka”
2. Patrycja Grzeszczyk – „Magia świąt”
3. Krystian Kalinowski – „Przyjaciel”
4. Dominik Kamieński – „Majówka”
5. Adam Sac – „Moja Białowieża”

kategoria uczniów klas VII-VIII

1. Aleksandra Wołosik – „Blekoł”

Do organizatorów konkursu wpłynęło 395

prac z 76 szkół województwa podlaskiego: 178 w kategorii uczniów klas II – IV, 139 w kategorii uczniów klas V – VI, 78 w kategorii uczniów klas VII – VIII.

Adam Sac i Krystian Kalinowski, uczniowie klasy VI, zdobyli wyróżnienia w Wojewódzkim Konkursie Literackim „Wiersze z szuflady”.

Wyróżnione wiersze

„Moja Białowieża”

*Mieszkam w małej miejscowości,
w której moc turystów gości.
Przyjeżdżają, oglądają,
okolicę podziwiają.*

*Jedni wolą iść piechotą,
inni na rower pójdą z ochotą.
Samochodem też zwiedzają,
albo bryczkę wybierają.*

*Kwatery, hotele i pensjonaty,
tu może zanoć i biedny, i bogaty.
Bo ceny bardzo są zróżnicowane,
lecz noclegi muszą być wcześniej
zarezerwowane.*

*Gdy się tutaj wybieriecie,
z pewnością nie pożałujecie.
Mnóstwo tutaj jest atrakcji,
nie tylko w czasie wakacji.*

*Dla każdego coś fajnego,
czy starego, czy młodego.
W Parku Narodowym rosną stare drzewa,*

*tu można spotkać żubra co w słońcu się
wygrzewa.*

*W Rezerwacie Pokazowym też żubrów nie
brakuje,
tam także inne zwierzęta się dla was oferuje.
To tylko część atrakcji dostępnych w Białowieży,
aby je wszystkie poznać, przyjechać tu należy.*

*Jedzenie nasze też jest smakowite,
pierogi, kartacze czy babka są wręcz wyśmienite.
Więc bardzo zapraszamy wszystkich na
Podlasie,
o każdej porze roku i o każdym czasie.*

*„Przyjaciół”
Raz poznałem chłopca
z dalekiego kraju
co przemierzał góry, lasy
Polskę wybierając.*

*Ali miał na imię
ciemne, bystre oczy
umiał dobrze kopać piłkę
czym mnie zauroczył.*

*Już go nie ma ze mną
podróżuje dalej...
ale pamięć o koledze
nie przemija wcale.*

17 stycznia 2023 r. odbyła się online uroczysta gala podsumowująca konkurs, podczas której nagrodzeni uczniowie przeczytali swoje wiersze.

Serdecznie gratulujemy dotychczasowych osiągnięć i życzymy dalszych sukcesów

Pozostałe wiersze

*„Moja przyjaciółka”
Moja przyjaciółka to skarb jak perła z morza.
W trudnych chwilach życia zawsze dopomoże.
I choć bardzo różnimy się od siebie,
jesteśmy jak dwie krople wody w niebie.*

*Nasza przyjaźń jest większa od największej góry,
ale bywają też kłótnie i awantury.
Czasem obrażamy się za bzdury,
ale zawsze dochodzimy do porozumienia
i razem analizujemy zdarzenia.*

*Obie dobrze wiemy, że skarb to nie złoto, nie
pieniądze,
to prawdziwy przyjaciel co w biedzie pomoże.
Razem z moją przyjaciółką przeżyłam
najpiękniejsze chwile
i dziękuję Panu Bogu, że dał nam przyjaźń
i relacje miłe.*

*„Magia świąt”
Śnieg pada za oknem, a ja patrzę w dal
i ciągle myślę, jak długo będzie trwał ten czar?
Zbliżają się święta wielkimi krokami,
a mnie nostalgia łapie nocami.
Czy moja rodzina zdrowa wciąż będzie
i dobra w człowieku innym nie ubędzie?
Czy kotki i pieski znajdą swój dom
i wojna skończy się wraz z zimą tą?
Mikołaj na pewno prezenty przyniesie
i wieść się o tym szybko rozniesie.
Każdy życzenia będzie sobie składał
i pyszne dania do buzi wkładał.*

*Na koniec razem kolędy śpiewać będziemy
i do domów się rozejdziemy.
I tak nam miną te cudowne święta,
że każdy z nas je zapamięta.*

*Na twarzy uśmiech wielki zagości,
gdy będziemy wspominać gości.
Życzę wesółych świąt Bożego Narodzenia
oraz zdrowia, szczęścia i wszystkich spraw
dokończenia.*

*„Majówka”
Majówka tyle wolnego,
majówka tyle dobrego,
gdy na majówkę przyszedł czas,
wolne od szkoły wreszcie masz.*

*Lecz szczęście nie trwa wiecznie
i za tydzień do szkoły marsz.
Majówka radosne święto,
niestety mało czasu mam,
więc nie zwlekam i wyjeżdżam w siną dal!*

*„Blekoć”
Mruczałeś,
Drapałeś,
Doniczki z okien strącałeś.
Latałeś jak szalony,
Łapałeś za ogony wszystkie wrony.*

*Byłeś zawsze na wyciągnięcie ręki
taki miękki...*

*Lecz samochód rozpędzony
zabrał moje szczęście w dalekie strony.
Dzisiaj pustki w domu moim,
Nikt już tutaj nie nabroi.*

*Nikt nie wskoczy na kolana.
Moje serce krwawi jak otwarta rana.*

Anna Dulko

Najważniejsze informacje z ...

Białowieskiego Ośrodka Kultury

Ferie zimowe w Białowieży

Białowieski Ośrodek Kultury przy współpracy z białowieskimi instytucjami współorganizował ferie zimowe, w ramach których odbyły się 23 wydarzenia. Były to zajęcia plastyczne, muzyczne, sportowe, rekreacyjne, pogadanki, spacerzy tematyczne, kino oraz wycieczka do Parku Wodnego SUNTAGO. Frekwencja na zajęciach była bardzo duża, w pierwszym tygodniu 170 uczestników, w drugim natomiast 196. Najwięcej emocji wzbudził wyjazd do Parku Wodnego SUNTAGO, gdzie dzieci i młodzież mogli się wyszaleć na basenach i zjeżdżalniach. Wyjazd został sfinansowany przez Pana Wójta Alberta Litwinowicza, za co serdecznie dziękuję w imieniu uczestników. Kolejne podziękowania należą się instytucjom oraz osobom bezpośrednio zaangażowanym w prowadzenie zajęć, a są to: Aneta Ryszczuk, Ilona Wołosik - Gminna Biblioteka Publiczna, Mateusz Gutowski - Urząd Gminy Białowieża, Piotr Karpik, Marek Zubrycki, Marta Bugwin - Białowieski Ośrodek Kultury, Anna Białomyzy, Joanna Bober,

Ewa Moroz-Keczyńska, Hanna Schmidt - Białowieski Park Narodowy, Julia Kościuczuk, Anna Jarząbska - Nadleśnictwo Białowieża, Sebastian Kamieński, Paweł Dulko, Natalia Suchodoła, Tomasz Sikorski - Ochotnicza Straż Pożarna w Białowieży, Dominika Dawidziuk, Adam Samocik, Michał Kościuczuk - Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce, Krzysztof Petruk – dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego (użyczenie sali gimnastycznej na zajęcia feryjne). Jeszcze raz dziękujemy organizatorom, prowadzącym zajęcia oraz wszystkim uczestnikom.

WOŚP w CALu

29.01.2023 r. w Centrum Aktywności Lokalnej zagrała Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Tradycyjnie odbył się Białowieża Open Jam Session. Białowieża zbierała do 3 puszek, zebrano 5051,31 zł. Dziękujemy serdecznie organizatorom oraz wszystkim, którzy wrzucili złotówkę do skarbonki!

Plan działań BOK w 2023 roku

Szanowni Czytelnicy, chcielibyśmy przedstawić wstępny kalendarz wydarzeń w 2023 roku (s. 19). Wyrażamy nadzieję, że powrócą do nas cykliczne imprezy, które nie odbyły się w roku minionym. Otrzymaliśmy dofinansowanie z MSWiA na realizację cyklicznych zadań dotyczących funkcjonowania zespołu RUCZAJOK, dziecięco-młodzieżowej grupy SUNICZKI, organizacji spo-

tkań z cyklu WIECZORKI BIAŁORUSKIE oraz koncertów RÓŻNOGŁOSIE. Zostały złożone również wnioski na dofinansowanie PIKNIKU PATRIOTYCZNEGO 1920 oraz PLENERÓW MALARSKICH, za które mocno trzymamy kciuki. Przypominamy i jednocześnie zapraszamy do naszych stałych form zajęć: muzycznych, zumbi dla dzieci i dorosłych, zajęć z rysunku, Koła Se-

niora. Nasze aktualności zawsze można śledzić na facebookowym profilu Białowieskiego Ośrodka Kultury. Zapraszamy!

•
Marek Zubrycki
Dyrektor
Białowieskiego Ośrodka Kultury

Trwają prace nad Planem Zarządzania Obiektem UNESCO „Puszcza Białowieska”

Prace nad planem zarządzania dla polskiej części Transgranicznego Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO „Puszcza Białowieska” toczą się zgodnie z harmonogramem. Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy prowadzi ten proces wielotorowo.

Zespół projektowy na bieżąco śledzi materiały naukowe i dokumenty planistyczne dotyczące obszaru, prowadzi spotkania i dyskusje z zarządcami Obiektu: Białowieskim Parkiem Narodowym oraz Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, jak również organizuje warsztaty dla interesariuszy, zarówno na miejscu – w Białowieży, Hajnówce i Narewce – jak

i w Warszawie. W ramach realizacji projektu odbyło się dotychczas 10 posiedzeń Komitetu Sterującego oraz 30 spotkań z interesariuszami, w których łącznie uczestniczyło 3 478 osób, z czego 267 to uczestnicy spotkań stacjonarnych, a 3 211 brało udział w spotkaniach i warsztatach on-line.

Warsztaty stacjonarne poświęcone były następującym zagadnieniom:

- Wyjątkowa Uniwersalna Wartość dobra i świadczona przyrodnicza (10-11 maja 2022 r.);
- Wypracowanie zasad i narzędzi konsultacji w procesie opracowania Planu zarządzania (30-31 maja 2022 r.);
- Bariery i problemy w zarządzaniu dobrem światowego dziedzictwa (21-22 czerwca 2022 r.);
- Wizja i cele zarządzania dobrem Światowego

Dziedzictwa (26-27 września 2022 r.);

- Strefowanie w Puszczy Białowieskiej (13-14 grudnia 2022 r.);
- Możliwości rozwiązywania problemów ochrony Puszczy Białowieskiej (19-20 stycznia 2023 r.);
- Skoordynowanie strategii i planów na obszarze Puszczy Białowieskiej z celami Planu (część I) (26 stycznia 2023 r.).

Łagodna zima w Puszczy Białowieskiej. Fot. Renata Krzyściak-Kosińska.

Szczególnie dużo czasu poświęcono sformułowaniu wizji i celów zarządzania Obiektem, jak również wypracowaniu kierunków działań. Efektem wspólnej pracy jest dokument przedsta-

wiający osiem celów zarządzania Obiektem. Trzy z nich dotyczą zagadnień przyrodniczych i odnoszą się do kryteriów wpisu Puszczy Białowieskiej na listę Światowego Dziedzictwa oraz integralności Obiektu. Pięć pozostałych celów skupia się na zagadnieniach ochrony dziedzictwa kulturowego, zrównoważonego rozwoju regionu, edukacji, promocji oraz wspierania współpracy interesariuszy. W warsztatach poświęconych temu zagadnieniu uczestniczyło łącznie 61 osób. Byli to przedstawiciele: Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Lasów Państwowych (Nadleśnictwa: Białowieża, Browsk i Hajnówka, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych), Białowieskiego Parku Narodowego, samorządów lokalnych (Białowieża, Hajnówka, Narewka), jednostek naukowych, mieszkańców, lokalnych liderów społecznych, przedsiębiorców, lokalnych organizacji pozarządowych oraz ponadlokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: Fundacja WWF Polska, Fundacja Dzika Polska, Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot, Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”).

Wszystkie warsztaty mają charakter otwarty – każdy może wziąć w nich udział po wcześniejszej rejestracji za pomocą formularza rejestracyjnego. Oczywiście, nawet jeżeli ktoś nie zdąży się zarejestrować, a będzie chciał wziąć udział w warsztacie – zapraszamy. Po każdym warsztacie odbywa się spotkanie podsumowujące wyniki prac interesariuszy. Ponadto materiały z warsztatów – zarówno prezentacje, jak i wyniki prac uczestników warsztatów dostępne są na stronie [www projektu: https://ios.edu.pl/bialowieza-forest/](https://ios.edu.pl/bialowieza-forest/)

Szlak Dębów Królewskich zaprasza

Poznaj historię i unikalną przyrodę jednej z najciekawszych atrakcji turystycznych Puszczy Białowieskiej.

Pod koniec 2022 roku Nadleśnictwo Białowieża dokonało modernizacji Szlaku Dębów Królewskich na uroczysku „Stara Białowieża”, który jest rokrocznie licznie odwiedzany przez tury-

stów i lokalną społeczność.

Leśniczy ds. turystyki i ochrony przyrody – Jacek Wysmulek, wytyczył go w latach 1977–1979. Wspólnie z żoną Barbarą wyszukali na uroczysku grupę kilkusetletnich dębów, które zostały początkowo nazwane imionami królów Polski i wielkich książąt litewskich, jacy według ówczesnych źródeł polowali w Puszczy Białowieskiej. Ciekawostką jest fakt, iż przy szlaku znaj-

•
*dr Renata Krzyściak-Kosińska
Instytut Ochrony Środowiska –
Państwowy Instytut Badawczy*

dował się dwór myśliwski Jagiellonów i Batorego.

Powstało 15 tablic edukacyjnych z imionami królów Polski, którzy odwiedzili podczas swego panowania Puszcę Białowieską. Są one bogate w treść i materiał graficzny. Planowane jest jeszcze umieszczenie 16 tablicy przy rzece Łutownia oraz dodatkowych ławek, co wpłynie na

wymiar turystyczno – rekreacyjny miejsca. Modernizacja odbyła się we współpracy Nadleśnictwa Białowieża z Białowieskim Stowarzyszeniem Dziedzictwa Puszczy oraz nieocenionej pomocy Pani prof. Bogumiły Jędrzejewskiej.

Realizacja prac możliwa była dzięki wsparciu i staraniom Pana Andrzeja Józefa Nowaka, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku.

Mamy nadzieję, że wspólna inicjatywa i starania leśników i wielu innych osób przyczynią się do jeszcze większej promocji obszaru Puszczy Białowieskiej. Spędzenie czasu na Szlaku Dębów Królewskich, oprócz niezaprzeczalnych walorów przyrodniczych, pozwoli również poznać lepiej historyczne aspekty związane z tym niezwykle cennym obszarem.

•
Nadleśnictwo Białowieża

Nie tylko wypoczynek i rekreacja

Turystyka konferencyjna w Białowieży

Szkolenie dla nauczycieli szkół średnich zorganizowane w Hotelu Żubrówka przez Uniwersytet w Białymstoku, 2022 r. Fot. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Białymstoku.

W styczniowym numerze Głosu Białowieży podaliśmy dane statystyczne o ruchu turystycznym w Białowieży przed pandemią i kryzysem migracyjnym oraz w ostatnich latach, gdy Białowieża otworzyła się na przyjazdy gości. Mówiąc o turystach przybywających do Puszczy Białowieskiej, mamy zazwyczaj na myśli przyjazdy wypoczynkowe i rekreacyjne. Tymczasem już od lat obserwujemy wielkie powodzenie Białowieży jako miejsca konferencji biznesowych, szkoleniowych i spotkań integracyjnych organizowanych przez firmy

i instytucje.

Miejszem tych spotkań są największe białowieskie hotele, a dla ich uczestników służbowa wizyta w Białowieży niekiedy owocuje późniejszym prywatnym lub rodzinnym przyjazdem do Puszczy Białowieskiej. Hotel Białowieski, według informacji uzyskanych przeze mnie z Działu Marketingu, przyjmuje rocznie 50-60 grup z bardzo różnych firm i instytucji.

– Grupy liczą od 15 nawet do 300 osób – mówi pani Emilia Orpik z Działu Marketingu Hotelu Białowieskiego. – Przyjeżdżają zwykle na 2-3 dni, na weekend, jeśli jest to spotkanie integracyjne, a w ciągu tygodnia, gdy wiąże się z doskonaleniem zawodowym. Ostatnio mieliśmy nawet u nas praktyczne szkolenie fryzjerów – dodaje pani Emilia.

Podczas konferencji i szkoleń niewiele jest czasu na zwiedzanie Białowieży i Puszczy Białowieskiej, ale w programie spotkań zazwyczaj jest miejsce na jakąś atrakcję turystyczną. – Oferujemy wówczas do wyboru flagowe miejsca Białowieży: zwiedzanie muzeum, Rezerwatu Pokazowego Żubrów, cerkwi, przejazd bryczkami lub kolejką wąskotorową po Puszczy – wyjaśnia pani Emilia Orpik.

Banery różnych firm często pojawiają się także przed Hotelem Żubrówka, który corocznie

przyjmuje około 60 grup konferencyjnych i szkoleniowych. Wśród wielu profesji często pojawiają się lekarze, pracownicy firm budowlanych, dziennikarze, nauczyciele. – Najmniejsze grupy, jakie przyjmujemy liczą 10 osób – mówi pan Dariusz Woszczyński, kierownik recepcji Hotelu Żubrówka – a największe kilkaset osób i bywają tak liczne, że zajmują nie tylko cały nasz hotel, ale także Hotel Białowiecki i inne miejsca noclegowe.

– Gościom konferencyjnym często organizujemy biesiadę przy ognisku na naszej Polanie Żubrówka niedaleko Szlaku Dębów Królewskich – dodaje pan Dariusz. – Dojeżdżają tam bryczkami lub autokarami i własnymi samochodami. Współpracujemy też z białowieckimi przewodnikami. Jeśli goście mają krótki czas na atrakcje, organizujemy spacer po Parku Pałacowym.

Turystyka konferencyjna to zatem wiele tysięcy ludzi z całej Polski, którzy każdego roku przy okazji spotkań zawodowych poznają piękno Białowieży i Puszczy Białowieckiej. Przynosi to wymierne korzyści nie tylko hotelom, ale także wozakom, przewodnikom, a ponadto rozśławia uroki naszej miejscowości w szerokich i bardzo różnorodnych kręgach społecznych. Przyjazdy konferencyjne znacząco wydłużają sezon turystyczny, ponieważ najczęściej mają miejsce w styczniu, potem wiosną od kwietnia do czerwca, a następnie we wrześniu, październiku i listopadzie. Firmy organizują spotkania biznesowe poza okresami ferii i wakacji, aby nie kolidowały z rodzinnymi planami wypoczynkowymi pracow-

ników.

Na koniec chcę dodać wyjaśnienie dotyczące szacunku liczby turystów przybywających do Białowieży (200-250 tysięcy osób rocznie przed pandemią), jaki podałam w styczniowym numerze Głosu Białowieży. Liczba ta nie wynikała z sumy biletów sprzedawanych do trzech obiektów Białowieckiego Parku Narodowego, bo jest oczywiste, że wielu gości odwiedza więcej niż jeden obiekt. Trzeba jednak zauważyć, że do Białowieży corocznie przybywają tysiące osób, które nie zwiedzają żadnego z obiektów BPN, ale korzystają z innych atrakcji. Przykładem takich gości są nie tylko uczestnicy części konferencji i szkoleń, ale także bardzo liczni goście, którzy przyjeżdżają wielokrotnie i już znają Białowieżę. Nasza miejscowość jest na przykład ulubionym miejscem krótkich weekendowych wyjazdów mieszkańców Białegostoku. Warto byłoby przeprowadzić profesjonalne badania ankietowe wśród turystów, aby lepiej oszacować wielkość ruchu turystycznego, a także poznać wrażenia, opinie, oczekiwania, a nawet ewentualne rozczarowania i życzenia gości. Z pewnością takie dane pomogłyby doskonalić i sensownie rozwijać ofertę turystyczną Białowieży i Puszczy Białowieckiej.

•
Bogumiła Jędrzejewska
Białowieckie Stowarzyszenie
Dziedzictwa Puszczy

Siatkówka plażowa

Nasi oldboye walczyli w Spale

Para Wojciech Gutowski/Mirosław Waszkiewicz zajęła V miejsce w Zimowym Turniej Ma-

sters w Siatkówce Plażowej Oldboyów o Puchar Prezesa PZPS Spała 2023, który był rozgrywany w dniach 21-22 stycznia.

Mecz o wejście do półfinałów i walkę o medale nasi zawodnicy przegrali po morderczym boju 2 do 1 z parą Poinc/Strzycki, która ostatecznie zajęła 3 miejsce. W zawodach wzięły udział 62 pary.

Główny organizator - Andrzej Fedorczyk - wręczył 4 nagrody specjalne ufundowane dla zawodników, którzy po przerwie i walce z chorobą powrócili do gry. Jedną z nich otrzymał Wojciech Gutowski.

•
Mateusz Gutowski

Kalendarz wydarzeń w Białowieży w 2023 roku

Styczeń

23.01 – 03.02.2023 – Ferie zimowe w Białowieży

Luty

25.02.2023 / sala gimnastyczna ZSP w Białowieży – I SZACHOWE MISTRZOSTWA GMINY BIAŁOWIEŻA

Marzec

08.03.2023 / Centrum Aktywności Lokalnej w Białowieży – Dzień Kobiet

11.03.2023 / sala gimnastyczna ZSP w Białowieży – TURNIEJ O PUCHAR WÓJTA GMINY BIAŁOWIEŻA W PIŁCE SIATKOWEJ

Kwiecień

07.04.2023 / sala kinowa BOK – KINO OBJAZDOWE

Maj

03.05.2023 / krzyż przy ulicach Browńska i Stoczek – Gminne obchody 3 Maja

05.05.2023 / parking gminny – Koncert z cyklu RÓŻNOGŁOSIE

Czerwiec

02.06.2023 / parking gminny – Koncert z cyklu RÓŻNOGŁOSIE

03.06.2023 – Białowiejski Dzień Dziecka

16.06.2023 / skarpa przy BOKu – Białowieża Open Jam Session

Lipiec

01.07.2023 / parking gminny – 39 edycja Noc Kupały

08.07.2023 – V KULTURALNO-SOŁECKIE SPOTKANIE INTEGRACYJNE

Sierpień

05.08.2023 / teren przy Muzeum Przyrodniczo-Leśnym BPN – XV Międzynarodowy Festiwal Teatralny WERTEP

12.08.2023 / parking gminny – PIKNIK PATRIOTYCZNY 1920 w Białowieży

15.08.2023 / cmentarz parafialny – Uroczystości przy pomniku-mogile żołnierzy poległych w wojnie 1920

26.08.2023 / Dziedziniec Muzeum Przyrodniczo – Leśnego BPN – Białowiejskie Arie

Wrzesień

12.09.2023 / sala kinowa Białowiejskiego Ośrodka Kultury – Spotkanie z cyklu Wieczorki białoruskie

Październik

03.10.2023 / sala kinowa Białowiejskiego Ośrodka Kultury – Koncert w ramach spotkań z cyklu Wieczorki białoruskie

Listopad

11.11.2023 / pomnik Józefa Piłsudskiego przy ulicy Park Dyrekcyjny – Gminne obchody Dnia Niepodległości

Grudzień

17.12.2023 / sala kinowa Białowiejskiego Ośrodka Kultury – Wigilia Gminna

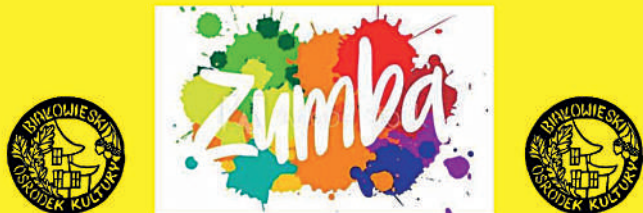
31.12.2023 / parking gminny – Sylwester pod chmurką

KALENDARZ JEST W CIĄGŁEJ AKTUALIZACJI, MIEJSCA ORAZ TERMINY MOGĄ ULEC ZMIANIE LUB ZOSTAĆ ODWOŁANE, MOGĄ POJAWIĆ SIĘ NOWE IMPREZY.

Serdecznie zachęcamy organizatorów wydarzeń kulturalnych, sportowych lub innych odbywających się na terenie Gminy Białowieża do kontaktu z Białowiejskim Ośrodkiem Kultury w celu zamieszczenia informacji na temat organizowanych wydarzeń w kalendarzu

Tel. 856812460 / e-mail: bok@ug.bialowieza.pl

Zajęcia ZUMBA w BOK w marcu 2023

będą odbywać się w środy!

Dzieci – 15.40 – 16.10

Dorośli – 16.15 – 17.15

! ZAPRASZAMY !

**Przełącz 1,5% swojego
podatku na naszą
jednostkę
Ochotniczej Straży
Pożarnej.**

*Staramy się reagować jak najszybciej.
Twoje bezpieczeństwo jest naszym
priorytetem.*

**Ochotnicza Straż Pożarna w Białowieży.
ul. Sportowa 12, 17-230 Białowieża
KRS 0000116212**

Nr konta OSP : 54 8071 0006 0014 2104 2000 0010

PRZEKAŻ 1,5%

**Technikum Leśne
w Białowieży**

Podczas wypełniania formularza
PIT wpisz **KRS: 0000270261**
oraz poniższy cel szczegółowy:
TL BIAŁOWIEŻA 1618

Sfinansowano z 1,5% podatku.

GŁOS BIAŁOWIEŻY - GAZETA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Wydawca: Białowiecki Ośrodek Kultury
ul. Sportowa 1, 17-230 Białowieża, tel.: 85 68 12 460
Redaktor naczelny: Mateusz Damian Gutowski
Druk: Białowiecki Ośrodek Kultury
Korekta: Gminna Biblioteka Publiczna
Numer zamknięto 26.02.2023 r.
E-mail: bok@ug.bialowieza.pl
Strona internetowa: www.gmina.bialowieza.pl
Nakład: 350 egzemplarzy

